

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z przyrody w klasie 4 szkoły podstawowej na podstawie Programu nauczania przyrody dla drugiego etapu edukacyjnego
– „To nasz świat” Kamili Skalskiej

Śródroczna ocena klasyfikacyjna ustalana jest na podstawie okresowego podsumowania osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć biologii.

Roczna ocena klasyfikacyjna ustalana jest na podstawie podsumowania osiągnięć edukacyjnych z zajęć biologii w danym roku szkolnym.

Dział I. Sposoby poznawania przyrody				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:
- wie, czym jest przyroda - umie rozróżnić przyrodężywioną od nieożywioną - wymienia co najmniej 2 czynności życiowe organizmów i potrafi je scharakteryzować - umie wymienić podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące na lekcjach przyrody - wskazuje regulamin pracowni i umie wymienić jego najważniejsze punkty - wymienia zmysły człowieka - wymienia z pomocą nauczyciela co najmniej 3 źródła wiedzy o przyrodzie - wymienia przyrządy używane podczas obserwacji - umie się posługiwać lupą - wie, czym jest obserwacja - wie, czym jest doświadczenie - umie podać różnice między obserwacją a doświadczeniem	- definiuje pojęcie przyrody - wymienia co najmniej 3 składniki przyrody ożywionej i nieożywionej - wymienia wszystkie czynności życiowe organizmów oraz potrafi scharakteryzować co najmniej 3 - umie wskazać obiekty stworzone przez człowieka - zna zasady obowiązujące na lekcjach przyrody oraz regulamin pracowni - zna zasady bezpieczeństwa podczas wyjść w teren - wie, że nie należy zbliżać się do dzikich zwierząt oraz nie dotykać nieznanych roślin - umie wyjaśnić, jak zastosować zmysły do poznawania przyrody - umie wymienić źródła wiedzy o przyrodzie - wymienia przyrządy używane podczas obserwacji oraz zna ich funkcje - z pomocą nauczyciela wykonuje szkic obiektu	- definiuje przyrodę i dzieli ją na ożywioną i nieożywioną - wymienia składniki przyrody ożywionej i nieożywionej - wymienia i charakteryzuje czynności życiowe organizmów - wymienia i wskazuje w najbliższym otoczeniu obiekty stworzone przez człowieka - wie, co należy zrobić i jak się zachować w czasie burzy lub wichury - tłumaczy zasady bezpieczeństwa podczas szkolnych doświadczeń innym osobom - rozumie, dlaczego zwierzęta mogą być agresywne w stosunku do ludzi - wymienia narządy zmysłów - wymienia źródła wiedzy o przyrodzie, umie wskazać, gdzie ich szukać - wymienia przyrządy	- umie powiązać zależności między przyrodążywioną a nieożywioną - rozumie, jaki wpływ na przyrodę może mieć zmiana jednego ze składników - rozumie i umie przewidzieć zachowanie dzikich zwierząt - umie sprawdzić prognozę pogody i przewidzieć niebezpieczeństwo związane z wiatrem czy burzą - wyjaśnia funkcje narządów zmysłów - w poznawaniu przyrody potrafi samodzielnie wybrać przyrząd do obserwacji i się nim posługiwać - wykonuje szkic obiektu widzianego przez lupę - samodzielnie wykonuje dokumentację - samodzielnie wykonuje pomiary użyciem prostych przyrządów	- określa zależności między składnikami środowiska przyrodniczego i antropogenicznego - umie stworzyć własny regulamin pracowni na podstawie poznanych zasad bezpieczeństwa - umie wytłumaczyć innym uczniom, dlaczego nie należy samodzielnie zbierać grzybów i nieznanych roślin - samodzielnie wyszukuje źródła wiedzy o przyrodzie, korzystając ze źródeł internetowych - samodzielnie planuje doświadczenie i obserwację - analizuje i planuje oraz dokumentuje przebieg obserwacji i doświadczenia

	widzianego przez lupę - z pomocą nauczyciela wykonuje dokumentację - z pomocą nauczyciela wykonuje pomiary przy użyciu prostych przyrządów - wymienia różnice między obserwacją a doświadczeniem - z pomocą nauczyciela potrafi zaplanować, przeprowadzić i udokumentować proste doświadczenie	używane podczas obserwacji oraz samodzielnie określa ich przeznaczenie - z małą pomocą nauczyciela wykonuje szkic obiektu widzianego przez lupę - z małą pomocą nauczyciela wykonuje dokumentację - z małą pomocą nauczyciela wykonuje pomiary za pomocą prostych przyrządów - wymienia etapy doświadczenia - potrafi zaplanować, przeprowadzić proste doświadczenie		
--	--	---	--	--

Dział II. Bezpieczeństwo w twoim otoczeniu

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:
- wie czym jest substancja - zna 3 właściwości substancji - zna stany skupienia substancji na przykładzie wody - umie wskazać piktogram ostrzegawczy - wie, jakie zagrożenia mogą czyhać w domu - wie, gdzie na etykiecie może znaleźć informacje o substancjach niebezpiecznych - wie, że nie wolno zrywać nieznanych roślin i grzybów - wie, że nie wolno podchodzić do dzikich	- wyjaśnia, czym jest substancja - wymienia 3 właściwości substancji - wymienia 3 stany skupienia wody - odróżnia stany skupienia - wie, czym jest piktogram ostrzegawczy i umie go wskazać - wskazuje na fotografiach rośliny trujące - wskazuje na fotografiach zwierzęta niebezpieczne - rozpoznaje na etykietach oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia - rozróżnia substancje	- podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji kruchych, sprężystych, plastycznych - odróżnia stany skupienia nieznanych substancji - zna piktogramy ostrzegawcze i wie, gdzie się je umieszcza - wskazuje na fotografiach i podaje nazwy roślin trujących - wskazuje na fotografiach i podaje nazwy zwierząt niebezpiecznych - umie wskazać i nazwać substancje żrące, drażniące, łatwopalne i toksyczne	- podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji kruchych, sprężystych, plastycznych uzasadnia ich zastosowanie w życiu codziennym - potrafi samodzielnie przyporządkować nieznaną substancję do grupy kruchych, sprężystych czy plastycznych - zna znaczenie piktogramów znajdujących się na produktach z najbliższego otoczenia - wyjaśnia, jakie konsekwencje niesie ze sobą kontakt z substancjami	- podaje przykłady substancji kruchych, sprężystych i plastycznych inne niż w podręczniku - odszukuje i wyjaśnia znaczenie oznaczeń substancji szkodliwych na opakowaniach - podaje nazwy roślin niebezpiecznych i potrafi je wskazać we własnym otoczeniu - umie samodzielnie zabandażować rękę - zna i stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia oraz spożycia

zwierząt - zna numer alarmowy - wie, co to jest apteczka i do czego służy - odróżnia oparzenie od odmrożenia - zna przeznaczenie podstawowych środków opatrunkowych - zna różnicę między aktywnym a biernym wypoczynkiem - zna podstawowe zasady bezpieczeństwa związane z wypoczynkiem	drażniące, łatwopalne, toksyczne i żrące - umie z pomocą nauczyciela zabandażować rękę - zna zasady postępowania w przypadku oparzeń - wie, czym się różni ugryzienie od ukąszenia - wie, jak należy postępować po kontakcie z owadami czy roślinami trującymi - proponuje po jednym przykładzie wypoczynku biernego i aktywnego latem i zimą - podaje co najmniej 2 zasady bezpieczeństwa związane z aktywnym wypoczynkiem	- umie z małą pomocą nauczyciela zabandażować rękę - zna podstawowe zasady opatrywania uszkodzeń skóry - zna zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia i ukąszenia - zna zasady postępowania w wypadku kontaktu z roślinami trującymi - proponuje rodzaje wypoczynku biernego i aktywnego - podaje zasady bezpieczeństwa związane z aktywnym i biernym wypoczynkiem	niebezpiecznymi - rozpoznaje zwierzęta stwarzające zagrożenie dla zdrowia i życia w swoim otoczeniu. - umie rozróżnić owady jadowite - zna przeznaczenie podstawowych środków opatrunkowych i samodzielnie je stosuje - proponuje i samodzielnie planuje aktywności na świeżym powietrzu podczas różnych pór roku - stosuje zasady bezpieczeństwa związane z zaplanowanymi aktywnościami	roślin trujących lub kontaktu z nimi
---	---	---	---	--------------------------------------

Dział III. Twoje ciało – budowa i działanie

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:
- zna co najmniej 3 układy budujące ciało człowieka - rozpoznaje na planszy układy budujące organizm - zna zasady dbałości o ciało - wskazuje układ szkieletowy na planszy - wskazuje na sobie i na planszy lub modelu elementy szkieletu - zna zasady dbałości o ciało - wskazuje na planszy układ mięśniowy	- zna wszystkie układy budujące ciało człowieka i zna ich funkcje - z pomocą nauczyciela wskazuje na planszy i na modelu układy budujące organizm człowieka - zna narządy zmysłów - wymienia zasady dbałości o ciało - wskazuje na modelu czaszkę, kręgosłup, klatkę piersiową i kości kończyn	- zna i wymienia wszystkie układy budujące ciało człowieka - wymienia funkcje układów oraz narządów zmysłów - wskazuje na planszy i na modelu układy budujące organizm oraz wskazuje narządy zmysłów - wymienia i potrafi zastosować zasady dbałości o ciało - umie nazwać kości	- wskazuje samodzielnie wszystkie układy budujące organizm człowieka na modelu, planszy i własnym ciele - umie wymienić najważniejsze narządy w ciele człowieka i wskazać ich lokalizację - stosuje zasady dbałości o ciało - samodzielnie wskazuje i nazywa kości na modelu lub	- zna budowę stawu i zasadę jego działania - zna i stosuje zasady postępowania w razie złamania kończyny - proponuje ćwiczenia rozciągające - samodzielnie planuje zdrowe przekąski do szkoły - zna i wymienia funkcje narządów i gruczołów układu pokarmowego - wyjaśnia różnicę między

- wie, czym jest mięsień i gdzie się znajdują przykładowe mięśnie - zna zasadę pracy mięśnia - zna rolę mięśni - umie wskazać zdrowe potrawy - wymienia przy pomocy nauczyciela składniki pokarmowe - wie, dlaczego należy uprawiać sport - wskazuje na planszy układ pokarmowy - wie, czym jest trawienie - wymienia z pomocą nauczyciela elementy układu pokarmowego - zna podstawowe zasady higieny - wskazuje na planszy układ oddechowy - wie, po co robi wdech i wydech - wymienia z pomocą nauczyciela elementy układu oddechowego - wie, czym jest krew - zna elementy krwi - wskazuje na schemacie układ krwionośny - wskazuje serce na swoim ciele - wie, czym są naczynia krwionośne	- zna zasadę działania stawu kolanowego - zna funkcje szkieletu - wymienia zasady dbałości o ciało - wskazuje na planszy mięśnie - wie, na czym polega praca mięśni - wie, dlaczego należy się rozciągać - wie, czym różnią się zdrowe potrawy od tych niezdrowych - wymienia składniki pokarmowe oraz mineralne i witaminy - wie, czym jest zdrowa dieta - wie, jak ważny dla zdrowia jest ruch - wymienia elementy układu pokarmowego - opisuje z pomocą nauczyciela drogę pokarmu w układzie pokarmowym - zna funkcje układu pokarmowego - wie, jak dbać o układ pokarmowy - zna różnicę między oddychaniem a wymianą gazową - wymienia elementy układu oddechowego - zna różnice między wdechem a wydechem - wie, jak zbudowane są płuca - zna funkcje układu oddechowego - zna i wymienia elementy	- wskazane przez nauczyciela na modelu lub schemacie - wie, jak działa staw, omawia jego działanie - wymienia funkcje szkieletu - wie, czym jest skręcenie, zwinięcie i złamanie - wie, jak dbać o swój szkielet - wie, jak zabezpieczyć złamaną rękę - omawia działanie mięśni - wie, jak mięsień jest przyczepiony do kości - proponuje 3 proste ćwiczenia rozciągające - wie, do czego potrzebne są składniki pokarmowe - wie, że w diecie ważne są witaminy i składniki mineralne - zna znaczenie wody dla organizmu - samodzielnie planuje jeden zdrowy posiłek - wie, dlaczego słodkie i tłuste pokarmy są niezdrowe - wyjaśnia, dlaczego ruch jest ważny dla zdrowia - wie, czym różni się układ pokarmowy od przewodu pokarmowego - wie, czym jest trawienie, a czym - wchłanianie pokarmu - wymienia gruczoły trawienne - opisuje drogę pokarmu w układzie pokarmowym - wie, dlaczego kupa jest brązowa i brzydko pachnie - wie, jak się zachować, gdy	- swoim ciele - zna, stosuje i proponuje proste ćwiczenia korygujące postawę - nazywa mięśnie działające przeciwnie - wie, że mięśnie pracują antagonistycznie - wyjaśnia, dlaczego należy rozciągać mięśnie po wysiłku fizycznym - wyjaśnia znaczenie składników pokarmowych i witamin w diecie człowieka - wymienia pokarmy, w których można znaleźć poszczególne składniki pokarmowe, mineralne i witaminy - wie, jak ważna jest woda dla organizmu i ile powinno się jej spożywać w ciągu doby - samodzielnie wymienia elementy układu pokarmowego i przewodu pokarmowego - opisuje samodzielnie drogę pokarmu w układzie pokarmowym - wie, jak postępować w sytuacji zadławienia - wyjaśnia, czym się różni wdech od wydechu - zna zasady higieny układu oddechowego i je stosuje - wyjaśnia, dlaczego palenie jest szkodliwe dla zdrowia - wyjaśnia, w jaki sposób są połączone ze sobą naczynia krwionośne	- oddychaniem a wymianą gazową - opisuje budowę pęcherzyków płucnych oraz ich rolę w wymianie gazowej - wyjaśnia, dlaczego bije serce - umie połączyć i wyjaśnić wspólne działanie układów: oddechowego, pokarmowego i krwionośnego
--	--	---	---	--

	krwi - zna funkcje krwi - zna rodzaje naczyń krwionośnych i potrafi je wskazać - zna zasady higieny układu krwionośnego	ktoś się dławi - wie, na czym polega różnica między oddychaniem a wymianą gazową - opisuje budowę pęcherzyków płucnych - opisuje proces wdechu i wydechu - wymienia funkcje układu oddechowego - wie, jak dbać o układ oddechowy - wskazuje różnice między naczyniami krwionośnymi - wymienia funkcje krwi - wymienia elementy krwi - wie, jak dbać o układ krwionośny	- wymienia funkcje elementów krwi - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o układ krwionośny	
--	--	---	--	--

Dział IV. Twoje ciało – jak się zmienia i kontaktuje ze światem

- wskazuje na planszy układ nerwowy - wskazuje na swoim ciele umiejscowienie mózgu i rdzenia kręgowego - wie, czym są nerwy - wie, czym jest uzależnienie - potrafi je wymienić - wskazuje na swoim ciele położenie trzech narządów zmysłów - wie, że należy dbać o wzrok i słuch - wie, że dziewczynki różnią się od chłopców - wskazuje na planszy układ rozrodczy męski i żeński	- zna funkcje układu nerwowego, w tym mózgu, rdzenia i nerwów - wie, dlaczego mózg i rdzeń kręgowy są chronione elementami szkieletu - wie, czym są narkotyki i środki psychoaktywne oraz dlaczego są niebezpieczne - wie, jak dbać o układ nerwowy - zna rolę narządów zmysłów - zna elementy odpowiadające za odbieranie zmysłów smaku i węchu - zna podstawowe smaki - zna rozmieszczenie	- omawia działanie i funkcje układu nerwowego - wie, że działanie układu nerwowego jest zależne i niezależne od naszej woli - opisuje funkcje elementów układu nerwowego - opisuje wpływ środków psychoaktywnych i narkotyków na układ nerwowy - zna zasady higieny układu nerwowego - wymienia elementy budujące oko i ucho - zna zasadę działania	- wyjaśnia, jak działa układ nerwowy - wyjaśnia, czym jest uzależnienie i podaje przykłady zapobiegania uzależnieniom - stosuje i proponuje zasady dbania o układ nerwowy - wyjaśnia, w jaki sposób słyszymy i widzimy - wyjaśnia, czym jest narząd równowagi i gdzie się znajduje - wie, do jakiego specjalisty należy się udać w razie problemów ze wzrokiem lub słuchem - wymienia i charakteryzuje	- wyjaśnia współdziałanie układu nerwowego z innymi układami narządów w ciele człowieka - wyjaśnia współpracę narządu węchu i smaku - opisuje zasadę działania elementów budowy oka
---	---	---	--	---

- zna funkcje układu rozrodczego - zna etapy rozwoju człowieka - wie, czym jest dojrzewanie - wymienia 2 cechy fizyczne kobiet i 2 mężczyzn - wie, co wpływa na zmiany podczas dojrzewania - wie, czym są dorosłość i starość - wie, czym jest zdrowie - zna przyczyny choroby - zna drogi zakażenia - wie, czym jest zdrowy tryb życia	- komórek wrażliwych na dotyk, wie, że najczęściej jest ich na dłoniach - wie, że zmysł smaku i węchu współpracują ze sobą - wie, jak się nazywają komórki rozrodcze męskie i żeńskie - wymienia z pomocą nauczyciela elementy budowy układu rozrodczego żeńskiego i męskiego - zna pojęcia: zapłodnienie, ciąża, poród - wie, że należy dbać o higienę układu rozrodczego - wymienia etapy rozwoju człowieka - wie, kiedy zaczyna się proces dojrzewania - wymienia po 2 zmiany zewnętrzne i wewnętrzne zachodzące podczas dojrzewania w ciele kobiety i mężczyzny - wie, jaki wpływ na dojrzewanie mają hormony - wie, ile lat mniej więcej żyje Człowiek - definiuje pojęcie zdrowia - wie, że zmiany w organizmie są ze sobą powiązane - wymienia przyczyny chorób - wymienia drogi zakażenia - wie, jak unikać choroby - zna zasady zdrowego trybu życia	- słuchu i wzroku - wymienia pięć smaków rozpoznawanych przez kubki smakowe - wie, jak działają receptory dotyku - wie, że hałas uszkadza słuch, a słabe oświetlenie wzrok - wymienia funkcje układu rozrodczego - wymienia elementy budowy układu rozrodczego i potrafi scharakteryzować co najmniej 4 z nich - definiuje pojęcie zapłodnienia - wie, ile trwa ciąża i że kończy się porodem - wie, jak dbać o higienę układu rozrodczego - definiuje proces dojrzewania płciowego - wie, co się dzieje wtedy z jego ciałem - umie wymienić zmiany zewnętrzne i wewnętrzne, które zachodzą w jego ciele - wie, jak dbać o swoje ciało i higienę podczas dojrzewania - zna i opisuje proces gojenia się rany - wymienia i opisuje przyczyny chorób - wymienia i opisuje drogi zakażenia chorobami - wie, czym są pasożyty, podaje przykłady - wymienia sposoby	- elementy układu rozrodczego - charakteryzuje komórki rozrodcze - definiuje pojęcia: zapłodnienie, ciąża, poród - wyjaśnia, co dzieje się w organizmie matki podczas ciąży - podaje specjalizacje lekarzy zajmujących się męskim i żeńskim układem rozrodczym - wyjaśnia, czym jest i czym charakteryzuje się dojrzewanie - wyjaśnia, co się dzieje z ciałem kobiety i mężczyzny podczas dojrzewania - określa, czym jest menstruacja, a czym polucja - dba o higienę podczas dojrzewania, w razie problemów zna specjalistów, do których może się udać - wyjaśnia, co jest warunkiem zdrowia - wie, jak może się zarazić i jak zapobiegać chorobom - wyjaśnia, jak można zachować zdrowie - wymienia zasady zdrowego stylu życia	
--	---	---	--	--

		zapobiegania chorobom - wymienia co najmniej 4 zasady zdrowego stylu życia		
Dział V. Orientacja w terenie				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:
- rozróżnia pojęcia: widnokrąg i linia widnokregu - wskazuje podstawowe kierunki geograficzne - wie, do czego służy kompas - wie, że Ziemia jest w ciągłym ruchu - wskazuje oś obrotu Ziemi na globusie - wie, czym jest górowanie Słońca - zna porę dnia, kiedy cień jest najkrótszy - wie, gdzie wschodzi i zachodzi Słońce - wie, czym jest pozorna wędrówka Słońca po widnokregu - wie, do czego służą odbłaski - wie, czym jest szkic, plan i mapa - umie wskazać skalę na mapie i planie - umie wskazać legendę na mapie - wie, dlaczego należy zaplanować wycieczkę - wie, czym różni się	- wie, czym jest róża wiatrów - umie wskazać linię widnokregu - z pomocą nauczyciela wyznacza północ za pomocą kompasu - zna i umie wskazać główne kierunki geograficzne - rozpoznaje na fotografiach porę dnia - wie, jakie kierunki świata wyznacza Słońce i cień - wie kiedy cień jest najkrótszy, a kiedy najdłuższy - rozumie, że gdy na jednej półkuli jest noc, to na drugiej jest dzień - wie, gdzie wschodzi i zachodzi słońce o różnych porach roku - wie, dlaczego długość dnia i nocy w ciągu roku się zmienia - wie, w jakiej porze roku Słońce góruje najwyżej - wie, jak bezpiecznie poruszać się po drodze w ciemności - zna różnice między szkicem, planem a mapą	- oznacza kierunki świata na róży wiatrów - zna budowę i funkcje kompasu - samodzielnie wyznacza północ za pomocą kompasu - zna i umie wskazać kierunki geograficzne główne i pośrednie - wie, czym jest ruch wirowy Ziemi - wie, ile trwa jeden obrót Ziemi - wie, od czego zależy kierunek wskazywany przez cień - wie, od czego zależy długość cienia - umie opisać zmiany położenia Słońca nad widnokregiem w ciągu doby - umie opisać zmiany położenia Słońca nad widnokregiem w ciągu roku oraz wskazać je na schemacie - wie, gdzie Słońce wschodzi i zachodzi o różnych porach roku - zna zasady bezpiecznego poruszania się po drodze w	- samodzielnie wyznacza kierunek północny w lesie i przy słonecznej pogodzie - opisuje budowę kompasu - wyjaśnia, czym jest ruch wirowy Ziemi - wskazuje, o jakiej porze dnia cień jest najkrótszy, i wyjaśnia dlaczego - wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością i kierunkiem cienia - opisuje i wyjaśnia zmiany położenia Słońca w ciągu roku - wyjaśnia, dlaczego lato jest najcieplejszą, a zima najzimniejszą porą roku - wymienia zasady bezpiecznego poruszania się po drodze w ciemności - samodzielnie rysuje plan swojego pokoju, klasy lub boiska - samodzielnie wykonuje szkic i opis terenu szkoły - wyjaśnia, w jakim celu na mapach umieszcza się legendę - wyjaśnia, o czym informuje	- samodzielnie posługuje się kompasem i wskazuje kierunki geograficzne - wyjaśnia, czy możliwe jest, aby przedmiot nie miał cienia - samodzielnie odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą - samodzielnie planuje zwiedzanie lub pieszą wędrówkę - wykorzystuje legendę mapy do zaplanowania atrakcji podczas wycieczki - potrafi samodzielnie zorientować mapę - korzysta z GPS podczas wycieczki - wyjaśnia, dlaczego planowanie wycieczki pozwala na lepsze wykorzystanie czasu

	- zna cechy planu i mapy - umie wskazać skalę liniową i liczbową - umie wskazać północ na mapie - wie, co to jest poziomica - umie narysować prosty plan przedmiotu według wskazówek - zna etapy planowania wycieczki - wie, jak legenda mapy może pomóc w planowaniu wycieczki - wie, czym jest GPS - zna i stosuje zasady bezpieczeństwa podczas wycieczki - wie, jak wykorzystać GPS podczas wycieczki - zna zasady udziału w wycieczce	- wymienia różnice między szkicem, planem a mapą - wymienia cechy mapy i planu - zna różnicę między skalą liniową a liczbową - wie, czym jest legenda i do czego służy - wskazuje na mapie różne ukształtowania terenu - umie narysować szkic terenu szkoły - wie, czym są znaki umowne na mapie - wymienia etapy planowania wycieczki - planuje wycieczkę, korzystając z legendy mapy - wie, jak wykorzystać GPS podczas wycieczki - wie, jak zorientować mapę	- skala mapy - projektuje własne znaki umowne	
Dział VI. Opisywanie pogody				
- wymienia co najmniej 3 składniki pogody - wie, czym jest pogoda - wie, co to jest temperatura powietrza - wie, do czego służy termometr - wie, dlaczego latem jest cieplej niż zimą - wie, czym są chmury i zachmurzenie - zna 3 rodzaje opadów atmosferycznych - wie, do czego służy deszczomierz	- definiuje pojęcie pogody - definiuje pojęcie termometru - wymienia składniki pogody - wie, że pogodę określa się na krótki czas - wie, co wpływa na wysokość temperatury - zna budowę i zasadę działania termometru - wymienia 3 sytuacje z życia, gdy używa się termometru - wie, jak powstaje deszcz - wymienia rodzaje opadów atmosferycznych	- wie, jakie warunki wpływają na pogodę - wyjaśnia, dlaczego pogodę można określić na krótki czas - wymienia czynniki wpływające na wysokość temperatury powietrza - zna rodzaje termometrów - zna co najmniej 3 zasady bezpiecznego zachowania się podczas upałów i silnych mrozów - wymienia rodzaje opadów atmosferycznych i podaje ich stan skupienia	- wyjaśnia, jak wiatr wpływa na odczuwanie temperatury zimą i latem - wyjaśnia, czym są alerty RCB - zna rodzaje termometrów i umie samodzielnie odczytać z nich temperaturę - wyjaśnia różnicę między temperaturą dodatnią a ujemną - wyjaśnia, jak powstaje deszcz - wyjaśnia, czy z chmur pada tylko deszcz	- wymienia zasady bezpiecznego zachowania się podczas upałów i silnych mrozów - wyjaśnia, czym są deszcze nawalne i jakie mogą wyrządzić szkody - umie samodzielnie odczytać ciśnienie na barometrze - zna wykorzystanie praktyczne rękawa lotniczego - wyjaśnia, dlaczego ważne jest sprawdzanie i

- wie, czym jest osad atmosferyczny - wie, co to jest wiatr - wie, do czego służy barometr - wie, czym jest ciśnienie atmosferyczne - zna zagrożenia związane z wiatrem - zna wykorzystanie wiatru przez człowieka - wie, czym jest wiatrowskaz i rękaw lotniczy - zna i wymienia co najmniej 3 zjawiska atmosferyczne - zna zależności między składnikami pogody - wie, jak wygląda stacja meteorologiczna – wskazuje ją na zdjęciu - wie, że pogoda różni się w różnych porach roku	- definiuje pojęcia zachmurzenie, wilgotność powietrza - wie, jak działa deszczomierz - wie, czym są deszcze nawalne - wymienia rodzaje osadów atmosferycznych występujących w Polsce - wie, czym jest burza - definiuje pojęcie wiatru - wie, że ciepłe powietrze się unosi, a zimne opada - wie, do czego służy barometr - zna rodzaje silnych wiatrów - zna zasady postępowania w czasie silnego wiatru - wymienia sposoby wykorzystania wiatru przez człowieka - wie, że zjawisk atmosferycznych nie można zmierzyć - wymienia co najmniej 5 zjawisk atmosferycznych - podaje jeden przykład zależności między składnikami pogody - wie, czym jest stacja meteorologiczna - wie, że temperatura powietrza wpływa na zmiany pogody - podaje jeden cel obserwacji pogody - wie, czym jest prognoza pogody - stosuje odpowiednie jednostki, podając prognozę pogody	- opisuje, korzystając ze schematu, w jaki sposób powstaje deszcz - wie, jak się zachować podczas intensywnych opadów deszczu - wymienia rodzaje osadów atmosferycznych i podaje ich stany skupienia - odczytuje ciśnienie z barometru z pomocą nauczyciela - podaje różnice między niżem i wyżem - wymienia rodzaje silnych wiatrów - wie, czym jest elektrownia wiatrowa - wie, skąd wieje wiatr, obserwując wiatrowskaz - wymienia zjawiska atmosferyczne, których nie można zmierzyć - podaje przykłady zależności między składnikami pogody - wie, jakie przyrządy znajdują się w klatce meteorologicznej - wie, że nie wszędzie na świecie występują pory roku - wie, kim jest meteorolog i czym się zajmuje - podaje cele obserwacji pogody - umie odczytać z mapy pogody pogodę dla swojej okolicy - porównuje warunki pogodowe z kilku dni	- wyjaśnia, dlaczego intensywnym opadom deszczu i gradu często towarzyszą burze - definiuje rodzaje osadów atmosferycznych - wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne - wyjaśnia, czym jest zawieja śnieżna i dlaczego może być niebezpieczna - potrafi określić kierunek wiatru - podaje przykłady zależności między składnikami pogody inne, niż podane w podręczniku - wyjaśnia, dlaczego pogoda w różnych porach roku się zmienia - odczytuje samodzielnie prognozę pogody z mapy pogody - na podstawie mapy pogody umie określić porę roku	obserwacja pogody na przykładzie życia codziennego
---	--	--	--	---

Dział VII. Twoje otoczenie przyrodnicze

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:	ocena dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:	ocena bardzo dobra uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:	ocena celująca uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:
- dzieli wody na słodkie, słone i słonawe - dzieli wody na płynące i stojące - potrafi podać po jednym przykładzie wód stojących i płynących - wskazuje na planszy organizmy wodne - wskazuje na planszy przystosowania ryby do życia w wodzie - wie, że warunki życia w wodzie są odmienne od tych lądowych - zna warunki panujące w wodzie - zna warunki życia na lądzie, samodzielnie wymienia 2 z nich - potrafi wskazać na ilustracjach i zdjęciach organizmy żyjące w okolicy szkoły - wie, jak zwierzęta chronią się przed niską temperaturą - zna rośliny tworzące las - zna różnice między rośliną zielną a drzewiastą - rozpoznaje na zdjęciu drzewo iglaste i liściaste - odróżnia krzew od drzewa - zna piętra lasu, potrafi	- wymienia przykłady wód stojących i płynących - zna różnicę między wodami naturalnymi a zbiornikami sztucznymi - zna warunki życia w wodzie, potrafi scharakteryzować jeden z nich - definiuje pojęcie: wody powierzchniowe - wskazuje na planszy i nazywa organizmy wodne - wymienia przystosowanie ryb do życia w wodzie - wymienia warunki życia w wodzie i opisuje jeden z nich - na planszy z przekrojem stawu wskazuje, gdzie żyją poszczególne organizmy - wymienia po 2 organizmy żyjące w okolicy szkoły: rośliny, zwierzęta - wymienia warunki życia na lądzie, charakteryzuje 2 spośród nich - podaje jeden przykład, jak rośliny lub zwierzęta przystosowały się do ochrony przed silnym wiatrem - dzieli rośliny na drzewiaste i zielne - wymienia po 1 przykładzie	- wskazuje i wymienia przykłady wód naturalnych i sztucznych - rozróżnia wody płynące i stojące, podaje ich nazwy - podaje różnicę między rzeką a kanałem - wie, czym różnią się od siebie rzeka, strumień i potok - wymienia warunki życia w wodzie i potrafi scharakteryzować co najmniej 2 - podaje po 1 przykładzie organizmów wodnych: roślin, zwierząt i protistów - wymienia i omawia przystosowania ryb do życia w wodzie - charakteryzuje warunki życia w wodzie - omawia, w jaki sposób zwierzęta przystosowały się do oddychania w wodzie - omawia, w jaki sposób zwierzęta przystosowały się do oddychania na lądzie - omawia, jak rośliny przystosowały się do życia na lądzie - podaje co najmniej 5 przykładów organizmów	- samodzielnie charakteryzuje warunki życia w wodzie - wskazuje i opisuje zbiornik wodny w najbliższej okolicy - podaje przykłady przedstawicieli organizmów wodnych: roślin, zwierząt i protistów - omawia przystosowanie do życia w wodzie na innym organizmie niż ryba - wyjaśnia, w jaki sposób organizmy przystosowały się do ruchu wody - wymienia organizmy z 4 królestw: roślin, zwierząt, grzybów i protistów, jakie można spotkać w okolicy szkoły - wyjaśnia różnicę między lasem iglastym a liściastym - charakteryzuje warstwy lasu i wymienia rośliny z poszczególnych warstw - wyjaśnia, dlaczego w każdej warstwie panują odmienne warunki - zna i stosuje zasady bezpiecznego przebywania w lesie - wyjaśnia, dlaczego im więcej roślin w lesie, tym większa różnorodność	- wyjaśnia, w jakim celu buduje się sztuczne zbiorniki wodne - opisuje, w jaki sposób powstają bagna i jeziora - proponuje zmiany w otoczeniu szkoły w celu zwiększenia różnorodności przyrodniczej - samodzielnie planuje i wykonuje projekt domku lub poidłka dla owadów - wyjaśnia, czym jest różnorodność przyrodnicza - wyjaśnia, dlaczego nie zawsze można zaobserwować wszystkie warstwy lasu - planuje wycieczkę do lasu - wyjaśnia, dlaczego zwierzęta nie spędzają całego życia tylko w jednej warstwie lasu - wyjaśnia, dlaczego w miastach zakłada się łąki kwietne

wymienić 3 z nich - wymienia po 1 roślinie runa leśnego, podszytu i podrostu - wymienia królestwa organizmów żyjących w lesie - zna zasady zachowania się w lesie - podaje 3 przykłady zwierząt żyjących w lesie - podaje różnice między polem a łąką - wymienia 3 przykłady roślin rosnących na polu i łące - wymienia 3 przykłady zwierząt żyjących na polu i łące - wie, że w przyrodzie występują zależności pokarmowe - zna sposoby odżywiania się organizmów - zna sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy	rośliny zielnej i drzewiastej - wskazuje na zdjęciach drzewa, krzewy i krzewinki - wymienia po jednym przykładzie drzewa iglastego i liściastego - wymienia warstwy lasu, umie scharakteryzować co najmniej 2 z nich - podaje po 3 przykłady roślin runa, podszytu i podrostu - wymienia zasady zachowania w lesie - rozpoznaje na zdjęciach zwierzęta leśne i z pomocą nauczyciela umiejscawia je w poszczególnych warstwach lasu - rozpoznaje na zdjęciach pospolite grzyby leśne (jadalne i trujące) - wie, dlaczego powinno się zbierać tylko znane grzyby - dzieli rośliny uprawiane na polu na zbożowe, oleiste i warzywne - podaje po 3 przykłady roślin uprawianych na polu - podaje różnice między łąką kwietną a łąką naturalną - wymienia sposoby odżywiania się organizmów - wymienia sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy - wie, na czym polega fotosynteza - wskazuje producentów, konsumentów i destruktorów - tworzy łańcuch pokarmowy	żyjących w okolicy szkoły - omawia budowę drzewa - podaje różnicę między drzewem iglastym i liściastym - podaje różnicę między krzewem a krzewinką - wie, czym są pnącza - wymienia warstwy lasu i je charakteryzuje - wskazuje i nazywa rośliny runa leśnego, podszytu, podrostu i koron drzew - rozpoznaje i nazywa co najmniej 3 rodzaje drzew iglastych i liściastych - wskazuje miejsca występowania protistów i grzybów - podaje przykłady zwierząt, które można zaobserwować w koronach drzew, podszycie, runie leśnym, ściółce i części podziemnej - opisuje rolę grzybów w lesie - wie, w jakim celu uprawia się rośliny na łąkach - rozpoznaje na planszy i podaje nazwy roślin i zwierząt łąk i pól - wie, jakie zabiegi wykonuje się na polu - wie, czym są rośliny lecznicze i umie podać, gdzie rosną - definiuje pojęcia: samożywność, cudzożywność, fotosynteza, destruktor	przyrodnicza lasu - opisuje znaczenie i rolę grzybów w przyrodzie i życiu człowieka - zna przykłady grzybów jadalnych i trujących, wskazuje je na planszy - wyjaśnia, dlaczego wypalanie traw jest szkodliwe - wyjaśnia, dlaczego na polu uprawia się rośliny tylko jednego gatunku - wyjaśnia, dlaczego na polach żyje mniej zwierząt niż na łąkach - zapisuje słownie reakcję fotosyntezy - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe i dlaczego są ważne - określa sposoby odżywiania się wskazanych przez nauczyciela zwierząt - wyjaśnia różnicę między łańcuchem pokarmowym a siecią pokarmową - samodzielnie tworzy łańcuch pokarmowy z 5 ogniw - wyjaśnia, jak wpływa na łańcuch pokarmowy usunięcie jednego ogniw	
---	--	--	--	--

	z podanych nazw organizmów z pomocą nauczyciela	- wymienia przystosowania organizmów cudzożywnych do zdobywania pokarmu - podaje co najmniej 2 przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych - wskazuje różnicę między producentem a konsumentem		
Dział VIII. Krajobraz najbliższej okolicy				
- rozpoznaje i wskazuje na zdjęciu formy wklęsłe i wypukłe - wymienia wypukłe i wklęsłe formy terenu - odróżnia kotlinę od doliny rzecznej - zna rodzaje skał - wie, czym jest gleba - wie, z czego są zbudowane skały - wymienia po jednym przykładzie skał osadowych, przeobrażonych i magmowych - wie, czym jest wulkan - wie, czym jest krajobraz - wymienia składniki krajobrazu - wymienia rodzaje krajobrazów - wskazuje na zdjęciach przykłady krajobrazów - zna różnicę między krajobrazem naturalnym a antropogenicznym - wie, że przyroda wpływa na krajobraz	- wymienia elementy wzniesienia i doliny rzecznej - wie, czym różnią się od siebie góry, wzgórza i pagórki - zna różnice między doliną rzeczna a kotliną - wymienia rodzaje skał występujących w Polsce - charakteryzuje jedną z wybranych skał - wie, jak powstały skały - podaje różnicę między skałami magmowymi a przeobrażonymi - wskazuje po 2 elementy charakterystyczne dla krajobrazu miejskiego i wiejskiego - wymienia różnice między krajobrazem naturalnym a antropogenicznym - opisuje wybrany przez siebie jeden z krajobrazów naturalnych - wymienia czynniki naturalne, które prowadzą do zmiany krajobrazu	- definiuje pojęcia: góra, wzgórze, pagórek - wymienia różnice i podobieństwa między doliną rzeczna a kotliną - tworzy model pagórka i doliny rzecznej według załączonego opisu - wymienia po jednym przykładzie skał sypkich, zwięzłych i litych - omawia budowę wulkanu - wie, gdzie wydobywa się skały - podaje nazwy skał, z których powstały przedmioty wskazane przez nauczyciela - omawia rodzaje krajobrazów - podaje różnice między krajobrazem antropogenicznym a naturalno-kulturowym - omawia różnice między krajobrazem miejskim a wiejskim - wskazuje elementy	- wyjaśnia na przykładzie pagórka i doliny, czym jest kształt wklęsły, a czym – wypukły - wyjaśnia różnicę między minerałem a skałą - wyjaśnia, czym różnią się skały lite, zwięzłe i sypkie - wie, do czego można wykorzystać skały - podaje przykłady ich wykorzystania - wyjaśnia, czym jest krajobraz antropogeniczny - wskazuje i omawia funkcje elementów antropogenicznych swojej okolicy - wyjaśnia, w jaki sposób przyroda wpływa na krajobraz - omawia negatywne skutki działalności człowieka wpływające na krajobraz - wyjaśnia, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na krajobraz - wyjaśnia, dlaczego ważna jest ochrona krajobrazu	- samodzielnie tworzy model pagórka i doliny rzecznej oraz go opisuje - odszukuje i wskazuje w najbliższej okolicy charakterystyczne formy ukształtowania terenu oraz je opisuje - samodzielnie szuka informacji o skałach i ich zastosowaniu w życiu - wyjaśnia, czym jest krajobraz zdewastowany i proponuje metody jego naprawy - wyjaśnia, jak zmienił się krajobraz okolicy w czasie i podaje, co miało wpływ na te zmiany - wymienia elementy antropogeniczne charakterystyczne dla „małej ojczyzny” – stroje, język itp.

- zna skutki działania wiatru i wody na krajobraz - zna skutki działania organizmów na krajobraz - wie, czym są odpady i zanieczyszczenia - wie, czym są zasoby przyrody - wie, w jakim celu chroni się krajobraz - zna formy ochrony przyrody - wie, jak chronić krajobraz - zna cechy, które charakteryzują krajobraz w najbliższej okolicy - umie opisać krajobraz najbliższej okolicy - wie, z czego jest znany region, w którym mieszka - wie, czym jest „mała ojczyzna”	- umie wskazać elementy krajobrazu naturalnego przekształconego przez człowieka - wymienia czynniki antropogeniczne wpływające na zmiany krajobrazu - definiuje pojęcie zasobów przyrody - dzieli zasoby przyrody na odnawialne i nieodnawialne - dzieli formy ochrony na obszarowe, gatunkowe i obiektowe - zna park narodowy, który znajduje się najbliżej miejsca zamieszkania - podaje cechy charakteryzujące krajobraz w najbliższej okolicy - opisuje krajobraz najbliższej okolicy - wymienia elementy krajobrazu naturalnego i antropogenicznego - podaj przykład tego, z czego jest znany region, w którym mieszka - wie, skąd pochodzą nazwy miejscowości	- krajobrazu naturalnego i zmienionego przez człowieka w najbliższej okolicy - definiuje pojęcie: krajobraz zdewastowany - podaje przyczyny dewastacji krajobrazu - podaje przyczyny pożarów lasów - omawia przyczyny ochrony krajobrazu - wymienia i podaje przykłady ochrony krajobrazu naturalnego - wymienia obszary chronione w Polsce - zna i stosuje zasady ochrony krajobrazu - podaje najbardziej charakterystyczne cechy krajobrazu swojego regionu - wyszukuje w internecie informacje na temat pochodzenia nazwy miejscowości, w której mieszka - opisuje dawny krajobraz najbliższej okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych i starych fotografii	- podaje różnice między parkiem narodowym, krajobrazowym i rezerwatem - podaje przykłady obszarów chronionych w Polsce - wskazuje obiekty, które mogą być objęte ochroną - wyszukuje samodzielnie informacje o formach ochrony przyrody w najbliższej okolicy - podaje i opisuje najbardziej charakterystyczne elementy krajobrazu swojego regionu - wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości	
---	---	---	--	--